

Cruciale dag voor Museum Gouda

Bert Koopman

zondag 27 november 2011, 16:17

update: maandag 28 november 2011, 14:20

De Nederlands-Zuid-Afrikaanse schilderes Marlene Dumas
Hollandse Hoogte

De Nederlandse Museumvereniging beslist maandag definitief of Museum Gouda uit de vereniging gezet mag worden.

Bedrijfsinformatie

[Nederlandse
Museumvereniging NMV](#)

[Stichting Stedelijke
Musea Gouda](#)

Meer over dit onderwerp

→ [Kunst niet in de
uitverkoop'](#)

→ [Museum gestraft om
verkoop schilderij](#)

De 450 leden van de Nederlandse Museumvereniging (NMV) beslissen over de 'excommunicatie' van Museum Gouda. Al eerder bleek ruim twee derde van de leden voor een dergelijke strafmaatregel. Het NMV-lid Gouda verkocht dit jaar *The schoolboys*, een topstuk van Marlene Dumas, en nam het daarbij niet zo nauw met de Leidraad Afstoting Museale Objecten (Lamo), een belangrijke code in de sector.

Anders dan de Lamo voorschrijft, bood het Goudse museum het werk vóór verkoop niet bij andere musea aan. Het schilderij werd voor € 1,2 mln geveild door Christie's in Londen. De opbrengst — het museum hield er € 950.000 aan over — werd deels besteed aan 'inrichtingskosten' van het museum en ook dat is niet conform de leidraad.

Uitsluiting uit de vereniging betekent onder meer dat het museum wordt uitgesloten van deelname aan de Museumjaarkaart. Dat zou een zware financiële klap zijn voor het instituut, dat juist om geldgebrek tot verkoop over ging.

Meldingsplicht

De Vereniging Rembrandt, die museale aankopen steunt, sluit dinsdagavond in Amsterdam tijdens haar jaarlijkse Rembrandt Lezing naadloos aan bij het thema afstoting van museaal bezit. Een van de sprekers, de Utrechtse hoogleraar kunstgeschiedenis Peter Hecht, pleit voor een meldingsplicht voor museumdirecteuren die objecten willen afstoten. Omdat niet elk museum een raad van toezicht heeft, moeten alle musea — dus die van Rijk, provincie, gemeente én de private musea — zo'n verplichting krijgen.

Hecht acht het denkbaar dat een onafhankelijk adviescollege voorstellen voor afstoting keurt. Zo'n college zou kunnen bestaan uit mensen van de NMV en de Vereniging Rembrandt. Hecht: 'De Vereniging Rembrandt kan expertise aanbieden en bemiddelen bij herplaatsing van kunst. De bestuursleden en adviseurs zijn deskundig en onpartijdig, werken meestal niet zelf in een museum en zijn niet betrokken bij de kunsthandel.'

Gebrek aan toezicht

Volgens Hecht ontbreekt het aan nationaal toezicht. 'Ik geloof niet dat je museumdirecteuren moet vertellen hoe ze moeten verzamelen, wel dat je een code moet aanhouden als ze iets wegdoen. De Lamo is belangrijk.' In de VS zijn de regels veel strenger: 'De trustees van belangrijke Amerikaanse musea kunnen een directeur heel aardig bij de les houden. Vaak met kennis van zaken.'

Hecht ziet in Nederland soms het omgekeerde: 'Raden van toezicht van musea functioneren maar zeer ten dele en hebben in feite maar één echte bevoegdheid: het benoemen en ontslaan van de museumdirecteur. Dat laatste ligt nogal gevoelig. Het is geen grote eer als je moet vaststellen dat een museumdirecteur niet functioneert en dus beter kan vertrekken. Een dergelijk echech straalt namelijk af op de toezichthouders.'

Gemiste kans

Intussen is het schilderij van Dumas weg. 'Het schilderij uit Gouda was opeens in Londen', aldus Hecht. 'Collega's van andere musea wisten daar niets van. Ik weet dat The schoolboys als tegenhanger had kunnen dienen voor Dumas' The Turkish schoolgirls van het Stedelijk, nu in het Amsterdam Museum. Directeur Paul Spies had beide schilderijen daar graag samen getoond, maar deze kans is hem niet geboden.'

Ontzamelen is een deugd, geen oplossing voor musea in financiële nood, zo valt ook elders in de museumwereld te beluisteren. De Lamo is opgesteld om een oplossing te vinden voor betekenisloze objecten die in veelvoud voorhanden zijn. En dus niet om gemeentelijke begrotingen sluitend te krijgen. Want dat is de oplossing te vinden voor betekenisloze objecten die in veelvoud voorhanden zijn. En dus niet om gemeentelijke begrotingen sluitend te krijgen. Want dat is de grote vrees na de Goudse deconfiture.

Grote verschillen tussen musea

Musea verschillen. 'Sommige, zoals het Haagse Mauritshuis, hebben een kleine collectie van hoog niveau en met veel samenhang', weet Hecht. 'De grenzen in de tijd — het beste uit de Noord- en Zuid-Nederlandse 17de-eeuwse schilderkunst — maken dat selectief kan worden aangekocht. Bovendien kunnen alle aankopen op zaal worden getoond.'

Andere musea kopen soms wel heel gulzig aan. 'Dat zie je vooral bij musea die ook eigentijdse kunst verzamelen. Dat stroomt maar binnen, zonder veel gevoel voor geschiedenis en verhoudingen. De vraag is of je als museumdirecteur alles meteen moet willen hebben. Dat geldt ook voor kunstnijverheid. De museumdirecteur verzamelt niet voor eigen plezier, maar voor later. En over vijftig jaar wordt er weer anders naar kunst gekeken dan nu.'

Ontzamelen, mag dat?

Dat alles roept de vraag op wanneer het nu geoorloofd is om te ontzamelen? Volgens Hecht is dit alleen een optie als het wordt omkleed met voorzorg en kennis van zaken. 'Wat absoluut niet kan, en ook internationaal als hoogst onfatsoenlijk wordt beschouwd, is iets verkopen omdat het dak van het museum lekt, of wegens een kostbare reorganisatie.'

Hecht bepleit naast een meldingsplicht een moratorium. In deze periode kan een museumdirecteur kijken of iemand geïnteresseerd is in het object dat hij wil afstoten. 'Indien niemand het wil hebben, en ook een college van onafhankelijke experts concludeert dat het object niet begerenswaardig is, dan kan het weg.'

Schoolvoorbeeld

Het 'keurigste voorbeeld' van een dergelijke praktijk trof Hecht aan bij het Centraal Museum in Utrecht. Dat verzorgde een catalogus van af te stoten objecten die online werd gepubliceerd. Andere musea konden tegen vergoeding van verhuis- en toekomstige beheerkosten deze objecten overnemen. De meeste vonden een nieuwe bestemming. Wat overbleef, werd weggedaan.

Hecht waarschuwt voor musea die zich eenzijdig profileren als kunsthof en het ene evenement na het andere organiseren. 'De functie van het museum als instituut voor beheer en behoud is steeds meer onder druk komen te staan. En daarmee een visie op het leiden van een museum die getuigt van historisch besef, gezond verstand en continuïteit.'

Dat vaste museumcollecties met een combinatie van historisch besef en creativiteit nog altijd tot de verbeelding kunnen spreken, wil Hecht bewijzen in museum Boijmans Van Beuningen waar hij als gastconservator de vaste collectie opnieuw inrichtte en hiaten opvulde met bruiklenen uit andere musea. 'Gedroomde aanwinsten', noemt Hecht deze zwerfkeien. 'Gasten die je nooit meer zou willen laten gaan.'